

BRUSSEL-ZUID

Een station is voor het publiek de toegangspoort tot de trein. Het is het vertrekpunt van een lange of een korte reis. Het is de plaats waar men familie of vrienden gaat opwachten. Maar men kan er ook allerlei diensten aantreffen die rechtstreeks of onrechtstreeks met reizen te maken hebben.

Een station is echter nog veel meer. En zeker een station als Brussel-Zuid, dat het belangrijkste verkeersknooppunt van het Belgische spoorwegnet vormt. Het is ook een knooppunt van verschillende vervoerswijzen. Brussel-Zuid heeft een grote parkeergarage voor een vlotte overstap van eigen wagen naar de trein. Het station wordt bediend door talrijke lijnen van het stedelijk net van trams, bussen en metro. Heel 'wat buslijnen van de buurtspoorwegen verbinden de agglomeratie met Brussel-Zuid. Er zijn ook vele standplaatsen voor taxi's.

Brussel-Zuid heeft talrijke vlotte verbindingen naar de meeste Belgische steden en toeristische oorden. Dagelijks vertrekken er 85 internationale treinen.

Om zijn functie gepast te vervullen beschikt Brussel-Zuid achter de schermen over talrijke hulpmiddelen.

De zone Brussel-Zuid

Brussel-Zuid is het beherend station van de zone met dezelfde naam, met als aanhorigheden :

- Vorst-Zuid, reizigers- en goederenstation op de lijn naar Bergen ;
- Vorst-Oost, Ukkel-Stalle, Ukkel-Kalevoet, reizigersstations op de lijn naar Charleroi ;
- Brussel-Kapellekerk, stopplaats in de Noord-Zuid Verbinding ;
- Brussel-West en Brussel-klein-Eiland, goederenstations op de lijn naar Schaarbeek via Laken.
- Vorst-Rijtuigen, uitwijkstation voor reizigerstreinstellen.

De zone Brussel-Zuid :

- wordt geleid door een zonechef die tevens eerste stationschef is van Brussel-Zuid ;
- telt ongeveer 900 personeelsleden (bedienden en werklieden) ;
- omvat momenteel 8 seinhuizen, waarvan 1 zeer belangrijk knooppuntseinhuis te Brussel-Zuid zelf en 7 minder belangrijke kleinere seinhuizen.

Hierna wordt uitsluitend het eigenlijke station Brussel-Zuid beschreven.

HET STATION BRUSSEL-ZUID

1. Geografische ligging

De gebouwen en het spoorwegcomplex liggen in het zuidwesten van de Brusselse agglomeratie op het grondgebied van de gemeenten Sint-Gillis en Anderlecht.

2. Belang op spoorweggebied

Brussel-Zuid is het belangrijkste spoorwegknooppunt van het NMBS-net. Per werkdag komen er :

- 143 000 aankomende of vertrekkende reizigers ;
- 892 reizigerstreinen, waarvan 85 internationale ;
- 42 posttreinen, die de post tussen de voornaamste belgische sorteercentra van de Regie der Posterijen vervoeren.

3. Infrastructuur

Het station telt 22 perronsporen, waarvan er 18 doorlopen naar de Noord-Zuidverbinding. De sporen 1 en 2 zijn voorbehouden aan de dienst der Posterijen.

6 sporenbundels liggen een weinig bezuiden de perrons. Ze bestaan in totaal uit 32 sporen.

Het grootste gedeelte van de treinstellen die aan een onderhoudsbeurt toe zijn, moeten naar de sporenbundel van Vorst-Rijtuigen, die op ongeveer 4 km afstand ligt. Vorst-Rijtuigen beschikt over 63 uitwijksporen, die voor het onderhoud van de treinstellen zijn uitgerust.

4. Sporlijnen van en naar Brussel-Zuid

In zuidelijke richting lopen de lijnen naar :

- Charleroi (lijn 124) ;
- Halle (Bergen - Doornik) - (lijnen 96 en 94) ;
- Denderleeuw (Gent - Brugge - Oostende / Knokke / Blankenberge) (lijn 50 A) ;
- Denderleeuw - Kortrijk (lijn 89).

Het westerringspoor rond Brussel loopt van Brussel-Zuid over Brussel-Klein-Eiland (Kuregem) en Laken naar Brussel-Noord met aftakkingen naar Jette (richting Denderleeuw en Dendermonde) - Schaarbeek - Brussel-Noord en Brussel Leopoldswijk.

Naar het Noorden vormt Brussel-Zuid samen met de onbewaakte stopplaats Kapellekerk de grens van de Noord-Zuid-Verbinding, die bestaat uit 3 kokers met elk twee sporen (telkens één spoor per rijrichting), en waarover de treinen richting Antwerpen (lijn 25, Luik (lijn 36), Namen (lijn 161) en Dendermonde (lijn 60) rijden. Brussel-Zuid is aldus een draaischijf in het spoorwegverkeer.

Alle sporen zijn geëlektrificeerd op 3 000 Volt gelijkstroom, zoals de rest van het Belgisch spoorwegnet.

5. Seinhuizen

Het nieuwe grote knooppuntseinhuis van Brussel-Zuid dat zich onmiddellijk zuidwaarts van het perron 1/2 bevindt, bedient de ganse noordzone (tot aan de Noord-Zuid-Verbinding), de volledige zuidzone (tot de vertakkingen Vorst-Oost, Ruisbroek, Brussel-Klein-Eiland en Kuregem). Het feit dat vanuit dit seinhuis verschillende wisselcomplexen, gelegen op verscheidene plaatsen, bediend worden, ligt aan de basis van de benaming knooppuntseinhuis.

Door de afstandsbediening van 475 wissels en 334 seinen, regelt dit seinhuis het treinverkeer en de rangeerbewegingen.

Alle belangrijke wissels hebben elektrische verwarming.

Bepaalde strategisch gelegen spoorwissels zijn met een versterkt verwarmingssysteem uitgerust : dit kan bestaan uit elektrische verwarming alleen of uit elektrische verwarming gecombineerd met gasverwarming. Bij toepassing van het noodplan (HPS) tijdens zeer barre en ongunstige weersomstandigheden, wordt het aantal treinen verminderd ; op die manier moeten dan enkel die reiswegen worden bereden waarvan de wissels met een versterkte verwarmingsinrichting zijn uitgerust zodat het treinverkeer kan behouden blijven.

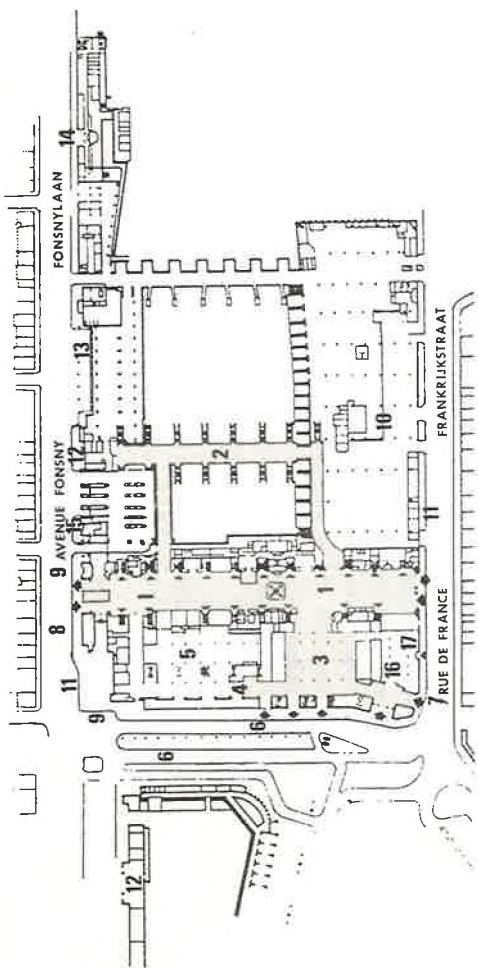
Blok 1 is de belangrijkste en een van de modernste seinposten van het hele NMBS-net : hij heeft recent 8 andere posten overgenomen.

Vanuit dit complex :

- regelt een adjunct-stationschef het verkeer en staat hij in voor de veiligheid van de bewegingen ;
- leggen acht seingevers de door de treinen te berijden reiswegen aan ;
- waken vier onderstationschefs over het verkeer in de hun toevertrouwde sector ;
- zijn twee bedienden verantwoordelijk voor het aankondigen van de treinen op de perrons en in de dwarsgangen ;
- zendt een omroeper via de geluidsinstallatie de berichten voor de cliënteel en de dienstmededelingen uit ;
- verzamelt een inlichtingsbediende alle gegevens omtrent het treinverkeer om deze door te geven aan het betrokken personeel, dat dan op hun beurt de reizigers informeren ;
- noteert een telefonist alle belangrijke mededelingen die ontvangen of verstuurd worden per telegram of per telex.

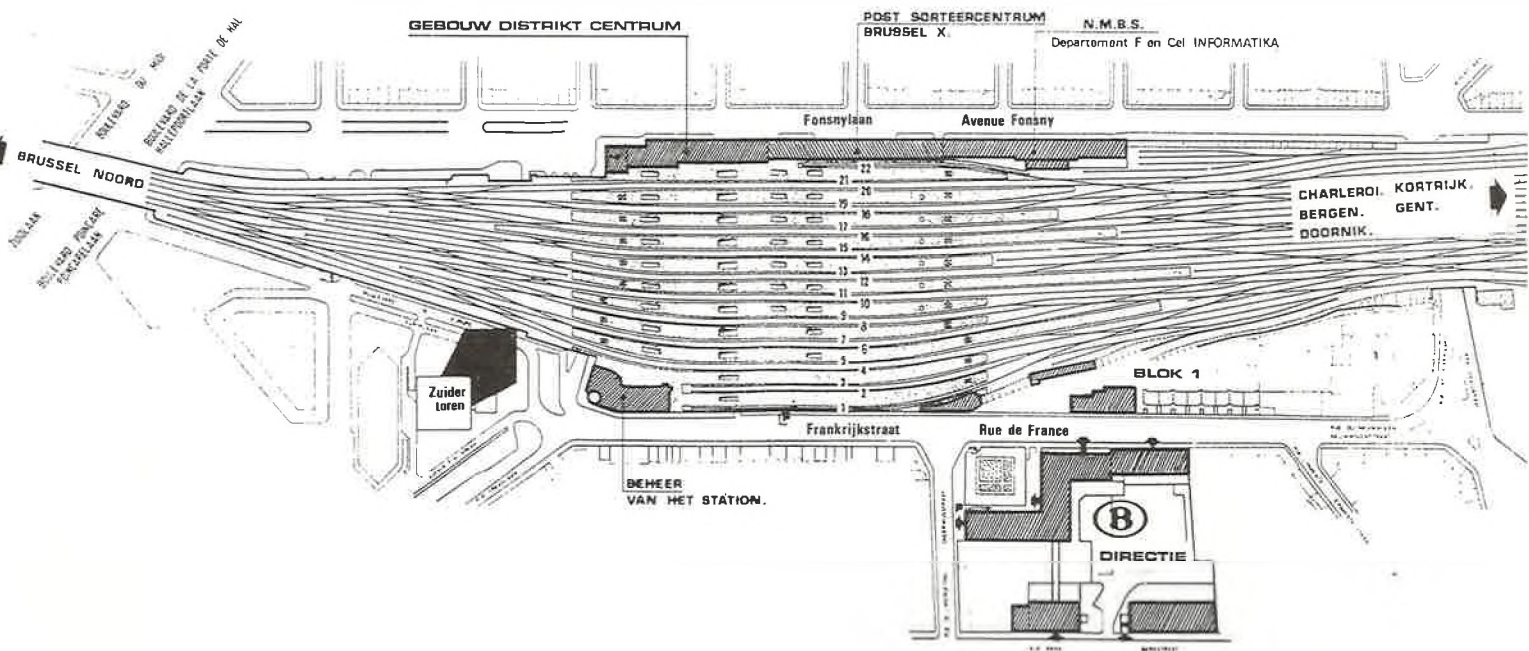
Verder wordt in het nieuwe seinhuis intensief gebruik gemaakt van elektronische apparatuur voor :

- de regeling van het treinverkeer ;
- de automatische treinaankondiging op de daartoe voorziene toestellen en op de videoschermen ;
- het omroepen van mededelingen.

1. **Dwarsdoorgang**
toegang naar perrons/trefpunt / winkels / snacks / bars / doeane
2. **Verbindingsgang**
3. **Lokettenzaal**
biljetten/inlichtingen/plaatsbesprekingen/wissel/winkels/onthaal door N.M.B.S. personeel / metro
4. **Bagage**
5. **Doeane**
6. **Metro - Trams - Bussen**
bagagedragers
7. **Bussen Buurtspoorwegen**
8. **Trams**
9. **Parking**
 onthaal door NMBS personeel
10. **N.M.B.S. Colli**
aanneming van colli
11. **Taxis**
12. **Posterijen**
13. **Post Sorteercentrum** BRUSSEL X
14. **Beheer N.M.B.S.**
Departement F en Cel Informatica
15. **Beheer N.M.B.S.**
Distrikt Centrum
16. **Buffet**
17. **Restaurant Pullman**

Station BRUSSEL-ZUID

6. Beheer

Aan het hoofd van het station Brussel-Zuid staat een eerste stationschef, bijgestaan door vijf medewerkers die elk een afdeling leiden, met name :

- de 3 sectoren "**beweging**", die elk onder het gezag van een Eerste Adjunct Stationschef ;
- de **administratieve dienst**, waarvoor geen bureauchef verantwoordelijk is ;
- de **financiële dienst**, beheerd door een hoofdontvanger.

De stationspolitie werkt samen met de eerste stationschef en bestaat uit een ondertoezichtscommissaris en acht politieofficieren.

Beweging

Die afdeling vervult alle taken die rechtstreeks in verband staan met de vorming en het verkeer van de treinen.

Er zijn 75 bedienden "van de beweging" (adjunct-stationschefs, onderstationschefs en klerken van de beweging). Die bedienden zijn herkenbaar aan hun rode kепi. Ze zijn ondermeer verantwoordelijk voor de veiligheid van het treinverkeer.

Het bureau van de treindienst is verantwoordelijk voor de lokale treindienstregeling, past ze aan naargelang de behoeften, bepaalt de door de treinen te gebruiken perron en uitwijksporen en stelt de terzake nodige consignes en documenten op ten gerieve van het personeel en de reizigers.

Het bureau van de beweging, past dag aan dag het verkeer aan, rekening houdend met de plaatselijke bijzonderheden (werken, extratreinen, enz.), oefent het toezicht uit op de perrons en onderzoekt eventuele vertragingen.

Het depot van het treinpersoneel, telt 120 bedienden die de treinen begeleiden en de vervoerbewijzen controleren.

De factage staat in voor de behandeling van het stukgoed (colli) en het sorteren en versturen van de dienstbriefwisseling.

De rangeerdersploegen hebben als opdracht het vormen van de treinen, het aan- en afkoppelen der rijtuigen en het begeleiden van de rangeerbewegingen.

De treinbestuurders : het station beheert dit personeel op administratief vlak. Te Brussel-Zuid bestaat dit kader uit 145 personeelsleden.

De administratieve diensten van het station

Hiertoe behoren :

- de **personeelsdienst**, die verantwoordelijk is voor het personeelsbeheer en het bestellen en verdelen van voorraadartikelen ;
- de **goederendienst en de factage** die instaan voor de behandeling van de bagage en het goederenvervoer. Hiertoe werkt het nauw samen met het lokale douaneagentschap dat eveneens te Brussel-Zuid gehuisvest is.

- het "**inlichtingenbureau Reizigers**", dat zich bevindt tussen de lokettenzaal en de grote dwarsgang en inlichtingen verstrekt omtrent de dienstregelingen en tarieven die van toepassing zijn bij de NMBS, de bussen, trams en metro van de MIVB en de bussen van de NMVB.
- het **Handels- en public relationsbureau** dat instaat voor de goede betrekkingen met de cliënteel en de handelaars die in het station een concessie exploiteren. Het houdt toezicht op de voor de cliënteel bestemde parkeerterreinen en organiseert de officiële en protocollaire gebeurtenissen.

Verder zijn er in het effectief van het station nog onthaalbedienden die vooral in het onthaalsalon werken, plaatsaanduiders die zorgen voor de reservatie-aanduiding in de treinen, een onthaaldienst voor fysiek en visueel gehandicapten, evenals schoonmaakploegen die instaan voor het onderhoud en de netheid in het station.

Financiële dienst

Hij verkoopt alle vervoerbewijzen in binnenlands en in internationaal verkeer, zorgt voor plaatsreservering in internationaal verkeer, int de ontvangsten van het treinpersoneel en van de Compagnie des Wagons-Lits (toeslagen ligplaatsen en bedplaatsen).

De financiële dienst maakt ook de prijsberekeningen voor bagage, voor stukgoed (colli) en wagenladingen (wagens) en betaalt de wedden en lonen uit van het personeel.

	x	
x		x
	x	

Een beetje spoorweggeschiedenis

De Wet van 01.05.1834 bekrachtigde de oprichting van een spoorwegnet in België met Mechelen als centraal punt :

- oostwaarts, naar de Pruisische grens, via Leuven, Luik en Verviers ;
- noordwaarts, naar Antwerpen ;
- westwaarts, naar Oostende, via Dendermonde, Gent en Brugge ;
- zuidwaarts, naar Brussel en de grens met Frankrijk.

De eerste stations werden buiten de stadsmuren opgetrokken. Ze genoten vrijstelling van de plaatselijke belastingen. De hoog oplopende bouwkosten van stations binnen de steden werden op die wijze voorkomen.

De voorloper

Als uitzondering op de regel werd het eerste Zuidstation (of Bogaardenstation) binnen de stadsmuren aangelegd, op de plaats waar nu de Stalingradiaan loopt.

• Toen waren er daar enkele weiden, tuinen en de aanhorigheden van het Bogaardenklooster.

Krachtens een overeenkomst met het gemeentebestuur van Brussel werd het station voor altijd buiten het octrooistelsel geplaatst.

De stad zou voor een derde bijdragen in de oprichtingskosten en in de uitgaven voor het verbindingsspoor met de noordelijke lijnen.

Dat station en de lijn naar Tubeke werden op 18.05.1840 ingehuldigd.

Twintig jaar later bleken de Noord- en Zuidstations niet te volstaan voor het reizigersverkeer (437 405 voor Brussel-Noord, 151 049 voor Brussel-Zuid, in 1862).

Het tweede Zuidstation

Het tweede station werd op 06.11.1869 voor het reizigersverkeer en op 27.12.1869 voor het goederenverkeer geopend.

Bij het beëindigen van de werken voor de Noord-Zuidverbinding in 1949 werd het monumentale gebouw afgebroken.

Voor de bouw van het derde Zuidstation werd het station 300 m naar het zuiden verschoven en werden de sporen 8 m verhoogd ten opzichte van de straat.

De Noord-Zuidverbinding werd op 4 oktober 1952 ingereden en vanaf de 5de uitgebaat.

Enkele data van ingebruikneming (dienst "reizigers").

Brussel-Zuid / Halle / Tubeke :	18.05.1840
Tubeke / Jurbeke :	31.10.1841
Jurbeke / Bergen :	19.12.1841
Bergen / Quiévrain :	07.08.1842
Quiévrain / Blanc-Misseron :	14.11.1842
Ringspoorlijnen te Brussel :	28.09.1841
Halle / Aat :	16.01.1866
Brussel-Zuid / Laken :	01.06.1870
Brussel-Zuid / Ukkel-Kalevoet :	20.09.1873
Ukkel-Kalevoet / St.-Genesius-Rode :	22.12.1873
St.-Genesius-Rode / Waterloo :	01.02.1874
Waterloo / Eigenbrakel :	10.03.1874
Eigenbrakel / Lillois :	10.04.1874
Lillois / Luttre (naar Charleroi) :	01.06.1874
Brussel-Zuid / Denderleeuw :	01.05.1933